

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Michala Jantoše a soudkyň Mgr. Barbory Berkové a JUDr. Markéty Fialové ve věci

žalobkyně: **F. n. O., IČO X**
sídlem Z. 248/7, X O.
zastoupená advokátem JUDr. Karlem Vítkem
sídlem Dobrovského 1157/25, 779 00 Olomouc

proti

žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**
sídlem Palackého nám. 375/4, 128 00 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 12. 2023, č. j. MZDR 29849/2023-2/PRO,
ve věci přestupku,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví ze dne 11. 12. 2023, č. j. MZDR 29849/2023-2/PRO se **zrušuje** a věc se **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 15 342 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně advokáta JUDr. Karla Vítka, sídlem Dobrovského 1157/25, 779 00 Olomouc.

Odůvodnění:

- Žalobkyně je poskytovatelkou zdravotních služeb ve smyslu zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů. V této věci se soud zabývá tím, zda se žalobkyně dopustila přestupku spočívajícím v porušení mlčenlivosti, když informovala Krajskou hygienickou

stanici Olomouckého kraje o tom, že zákonný zástupce nezletilého pacienta odmítl očkování proti tetanu.

2. Rozhodnutím Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 14. 9. 2023, č. j. KUOK 98844/2023 byla žalobkyně uznána vinnou ze spáchání přestupku upraveného v § 117 odst. 3 písm. d) zákona o zdravotních službách, kterého se měla dopustit tím, že dne 11. 8. 2021 zaslala Krajské hygienické stanici Olomouckého kraje informaci o odmítnutí očkování s osobními údaji nezl. H. J. K., čímž porušila povinnost zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděla v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb dle § 51 zákona o zdravotních službách. Za tento přestupek byla žalobkyni uložena pokuta ve výši 5 000 Kč a povinnost uhradit náklady řízení.
3. Žalobkyně se proti tomuto rozhodnutí bránila odvoláním, které však bylo napadeným rozhodnutím zamítnuto. Proto se žalobou domáhá jeho zrušení. Žalobkyně namítala, že na věc dopadá výluka upravená v § 51 odst. 2 písm. c) zákona o zdravotních službách. Nedošlo tedy k porušení povinnosti zachovávat mlčenlivost. Žalobkyně zdůraznila, že jednala na základě doporučení orgánu ochrany veřejného zdraví. Dále upozornila na povinnost součinnosti upravenou v § 45 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně veřejného zdraví“). Posledně zmíněné ustanovení ukládá poskytovatelům zdravotních služeb spolupracovat s orgány ochrany veřejného zdraví a provádět opatření k ochraně před vznikem, šířením a k omezení výskytu infekčních onemocnění. Dále ukládá žalobkyni, aby jako poskytovatel zdravotních služeb zajistil a prováděl pravidelná, zvláštní a mimořádná očkování, jakož i očkování při úrazech a poraněních. Žalobkyně poukázala na to, že bez údajů od poskytovatelů zdravotních služeb je vymáhání povinnosti podstoupit očkování pro orgány ochrany veřejného zdraví nesplnitelná. Žalobkyně závěrem uvedla, že ošetřující lékař informoval zákonnou zástupkyni nezletilého pacienta o tom, že informaci o odmítnutí očkování předá krajské hygienické stanici. Zákonná zástupkyně pacienta proti tomu nic nenamítala, lze tak usoudit, že dala konkludentní souhlas s poskytnutím této informace dle § 51 odst. 2 písm. b) zákona o zdravotních službách.
4. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout. Předně uvedl, že povinnost součinnosti zakotvená v § 45 zákona o ochraně veřejného zdraví je obecná a neprolamuje povinnost zachovávat mlčenlivost. Pokud žalobkyně oznámila krajské hygienické stanici jednání zákonné zástupkyně pacienta, aby mohlo být vůči ní zahájeno přestupkové řízení jakožto donucující mechanismus, nelze ani tento argument akceptovat. Ani pro účely trestního řízení není poskytovatel zdravotních služeb zbaven povinnosti mlčenlivosti a může potřebné informace sdělit jen se souhlasem soudce (s výjimkou překažení nebo oznámení trestného činu). To dokresluje širší povinné mlčenlivosti poskytovatele zdravotních služeb. Zaměstnanci orgánu ochrany veřejného zdraví smí nahlédnout do zdravotní dokumentace i bez souhlasu pacienta. Takový postup by byl zákonný. Argumentace ohledně konkludentního souhlasu zákonné zástupkyně popírá dosavadní argumentaci žalobkyně ohledně toho, že plnila svou povinnost uloženou zákonem o ochraně veřejného zdraví. Za situace, kdy byla žalobkyně přesvědčena o zákonnosti svého postupu, nemůže zároveň předpokládat konkludentní souhlas pacienta. Žalobkyně musela u zákonné zástupkyně vyvolat omyl, když navodila dojem oprávněnosti jejího jednání. Podle žalovaného je vyloučeno konkludentní zproštění mlčenlivosti ve formě *kdo mlčí, souhlasí*.
5. U jednání účastníci zopakovali argumenty uvedené ve svých podáních.

6. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů dle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
7. Skutkový stav je mezi účastníky nesporný. Ze správního spisu vyplývá, že dne 10. 8. 2021 nezl. H. J. K. upadl v ZOO a způsobil si hlubokou tržnou ránu na bradě. Ošetřující lékař žalobkyně zjistil, že nezletilý nepodstoupil žádné z povinných očkování, zejména pak očkování proti tetanu. Proto posledně uvedený typ očkování navrhl zákonná zástupkyně nezletilého, která jej odmítla s odkazem na to, že je nezletilý vyšetřován pro přetrvávající únavu. Zákonná zástupkyně souhlasila toliko s podáním imunoglobulinů proti tetanu. Ošetřující lékař věc konzultoval s praktickou lékařkou nezletilého a poté s Krajskou hygienickou stanicí Olomouckého kraje, která doporučila aplikaci imunoglobulinů proti tetanu a následné odeslání hlášení o odmítnutí očkování. Dne 11. 8. 2021 žalobkyně odeslala krajské hygienické stanici tzv. negativní revers o tom, že zákonná zástupkyně nezletilého odmítla očkování.
8. Správní orgán I. stupně uvedl, že nebyla naplněna žádná z výjimek upravených v § 51 odst. 2 až 4 zákona o zdravotních službách, při jejichž aplikaci nedochází k porušení mlčenlivosti, zejména pak výjimka upravená v odst. 2 písm. c), protože zákon o ochraně veřejného zdraví neobsahuje ustanovení, na jehož základě by bylo možné poskytnout informaci o neplnění očkovací povinnosti orgánům ochrany veřejného zdraví bez předchozího souhlasu pacienta. Tato povinnost nevyplývá ani z § 51 zákona o ochraně veřejného zdraví, na základě kterého je poskytovatel zdravotních služeb povinen orgánu ochrany veřejného zdraví sdělit neobvyklé reakce po očkování, na jeho žádost sdělit osobní údaje osob, které má ve své evidenci, a umožnit zástupcům tohoto správního orgánu, aby nahlédl do zdravotní dokumentace.
9. Žalovaný v napadeném rozhodnutí předně uvedl, že ustanovení § 51 odst. 2 písm. c) zákona o zdravotních službách počítá s tím, že zákon výslovně stanoví, kdy lze konkrétní údaje poskytnout bez souhlasu pacienta. To rozhodně není splněno v případě obecné povinnosti součinnosti upravené v § 45 zákona o ochraně veřejného zdraví. Pro věc není rozhodující, zda žalobkyně jednala na základě nezákonného pokynu či doporučení krajské hygienické stanice, ale to že porušila povinnost zachovávat mlčenlivost, která je stěžejní pro efektivní fungování zdravotní péče. Bez této povinnosti by se pacienti mohli obávat sdělit lékařům nejcitlivější informace, jejichž sdělení může být pro řádné poskytnutí zdravotní služby nezbytné. Prolomit tak široce upravenou povinnost mlčenlivosti jen na základě obecného ustanovení o poskytování součinnosti by mohlo vést k závěru, že žalobkyně může informace podléhající mlčenlivosti v rámci součinnosti poskytnout např. správci daně.
10. Podle § 51 odst. 1 zákona o zdravotních službách platí, že *poskytovatel je povinen zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb*. Odst. 2 písm. c) téhož ustanovení stanoví, že *za porušení povinné mlčenlivosti se nepovažuje sdělování, popřípadě oznamování údajů nebo jiných skutečností podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů, pokud z tohoto zákona nebo jiných právních předpisů vyplývá, že údaje nebo skutečnosti lze sdělit bez souhlasu pacienta*.
11. Ve věci je sporné zejména naplnění podmínek ustanovení § 51 odst. 2 písm. c) zákona o zdravotních službách, které upravuje výjimku, kdy není poskytovatel zdravotních služeb povinen zachovávat mlčenlivost. Podmínkou aplikace tohoto ustanovení je, že zákon o

zdravotních službách, příp. jiný právní předpis stanoví povinnost poskytovateli zdravotních služeb sdělovat či oznamovat konkrétní skutečnosti, přičemž současně z tohoto zákona či právního předpisu musí vyplynout, že se tak může stát bez souhlasu pacienta.

12. Krajský soud nesouhlasí s žalovaným v tom, že zákon, resp. jiný právní předpis musí *výslovně* stanovit, že lze konkrétní údaje sdělit bez souhlasu pacienta. Takovou podmínku citované ustanovení neobsahuje. Uvádí pouze to, že to musí (byť i jen implicitně) ze zákona či jiného právního předpisu vyplynout (přiměřeně srov. rozsudky NSS ze dne 23. 3. 2017, č. j. 9 Ads 135/2016-29, odst. 28 až 29 nebo ze dne 15. 2. 2024, č. j. 10 As 88/2022-34, odst. 36).
13. Podle § 45 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví platí, že *k ochraně před vznikem, šířením a k omezení výskytu infekčních onemocnění spolupracují poskytovatelé zdravotních služeb s orgány ochrany veřejného zdraví a provádějí opatření stanovená tímto zákonem nebo na základě zákona příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví. Náklady spojené s takovou činností, které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění, hradí stát v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem, prostřednictvím správního orgánu, který udělil oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách.* Odst. 2 stanoví, že poskytovatelé zdravotních služeb jsou povinni zajistit a provést pravidelná, zvláštní a mimořádná očkování, očkování při úrazech, poraněních, nehojících se ranách a před některými léčebnými výkony, popřípadě pasivní imunizaci fyzických osob, které mají v péči, [například podáním dalších imunobiologických přípravků] v rozsahu upraveném prováděcím právním předpisem nebo mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána.
14. Podle § 51 odst. 1 písm. b) téhož zákona platí, že *poskytovatel zdravotních služeb je povinen příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví na jeho žádost sdělit osobní údaje fyzických osob, které mají ve své evidenci, a to jméno, příjmení, rodné číslo a trvalý pobyt, dále druh a datum očkování, kontraindikaci či imunitu vůči nákaze.*
15. Krajský soud souhlasí s žalovaným v tom, že povinnost spolupráce orgánů ochrany veřejného zdraví a poskytovatelů zdravotních služeb při realizaci očkování upravená v § 45 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví sama o sobě není dostačující k prolomení povinnosti zachovávat mlčenlivost. Nestanoví totiž žádnou informační povinnost poskytovatelů zdravotních služeb ve smyslu § 51 odst. 2 písm. c) zákona o zdravotních službách. Argumentace žalovaného poskytováním součinnosti např. správci daně však vskutku není relevantní. Obecně totiž ustanovení § 45 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví uvádí, že poskytovatelé zdravotních služeb a orgány ochrany veřejného zdraví spolupracují při realizaci opatření stanovených zákonem nebo na základě zákona příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví. Jedno z takových opatření je upraveno v citovaném § 51 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně veřejného zdraví. Ten výslovně uvádí, že poskytovatel zdravotních služeb je povinen na základě žádosti orgánu ochrany veřejného zdraví sdělit osobní údaje fyzických osob, které má ve své evidenci. Těmito údaji jsou mj. informace o druhu a datu očkování, kontraindikaci či imunitě vůči nákaze.
16. Smysl této informační povinnosti je zřejmý. Podle § 46 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví je mj. každá fyzická osoba s trvalým pobytem na území ČR povinna podstoupit očkování v rozsahu stanoveném v prováděcím právním předpise. Z odst. 2 pak vyplývá, že tato povinnost nevzniká v případě zjištěné imunity vůči infekci nebo zjištění zdravotního stavu, který brání podání očkovací látky (kontraindikace). Porušení této povinnosti je přestupkem dle § 92k odst. 6 písm. a), resp. b) téhož zákona, který je povinna stíhat právě krajská hygienická stanice [srov. § 82 odst. 2 písm. k)]. Aby mohla krajská hygienická stanice

plnit své povinnosti, musí mít k dispozici nástroje pro získání potřebných informací. Proto je logické, že zákon o ochraně veřejného zdraví stanoví poskytovatelům zdravotních služeb, kteří jsou povinni očkování realizovat, povinnost na základě žádosti sdělit údaje o tom, zda konkrétní fyzická osoba podstoupila očkování nebo zda u ní byla shledána výjimka z této povinnosti (imunita, kontraindikace). Pokud by se tak krajská hygienická stanice dotázala na konkrétní osobu, která očkování odmítla, byl by jí povinen poskytovatel zdravotních služeb tuto skutečnost sdělit. Jelikož se jedná o informaci důležitou při hodnocení toho, zda dochází k řádnému plnění povinnosti podstoupit očkování, jejíž nesplnění je přestupkem, je nabílední, že k tomu souhlas pacienta není nutný. Jinak by se povinnost podstoupit očkování stala vskutku formální a prakticky nevymahatelnou a očkování by jen stěží mohlo plnit své poslání v rámci prevence před šířením infekčních onemocnění. Právní řád nadto počítá s tím, že zaměstnanci krajské hygienické stanice jsou oprávněni bez souhlasu pacienta nahlížet do jeho zdravotní dokumentace, pokud je to nezbytné k výkonu působnosti [srov. § 51 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně veřejného zdraví nebo § 65 odst. 2 písm. k) zákona o zdravotních službách]. Tato skutečnost jen podtrhuje závěr, že orgány ochrany veřejného zdraví mají přístup k informacím ohledně plnění povinnosti podstoupit očkování u konkrétních osob.

17. Argumentace žalovaného týkající se poskytování údajů orgánům činným v trestním řízení není relevantní. Zákon o zdravotních službách totiž ohledně poskytování údajů orgánům činným v trestním řízení odkazuje na úpravu v trestních předpisech [srov. § 51 odst. 2 písm. d) zákona o zdravotních službách]. V případě krajských hygienických stanic a zjišťování údajů ohledně plnění povinnosti podstoupit očkování zkrátka zákonodárce zvolil jiný postup pro poskytování údajů.
18. Pro nyní řešenou věc je podstatné, že správní orgány spatřovaly porušení mlčenlivosti pouze ve vztahu k jednání žalované ze dne 11. 8. 2021, tj. jen k zaslání údaje o tom, že zákonná zástupkyně nezhl. pacienta odmítla očkování proti tetanu (samotná konzultace ošetřujícího lékaře s lékařem krajské hygienické stanice tedy nebyla shledána závadnou).
19. Žalobkyně zcela oprávněně namítá, že postupovala na základě doporučení krajské hygienické stanice. Ta si totiž tuto informaci při telefonátu dne 10. 8. 2021 vyžádala. resp. sdělila ošetřujícímu lékaři, že mu doporučuje tuto informaci zaslat. Pro věc je nepodstatné, že se jednalo o doporučení, nikoliv žádost (dovedeno do absurdna by totiž nemohly být informace poskytnuty na základě příkazu s tím, že se o ně má požádat). Důležité je, že podnět k poskytnutí informace vzešel ze strany krajské hygienické stanice. Ustanovení § 51 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně veřejného zdraví nestanoví pro žádost o poskytnutí údajů žádnou formu, tudíž i ústní forma žádosti vyhovuje. Jak již soud naznačil výše, předmětné ustanovení počítá s tím, že bude o konkrétní fyzické osobě poskytnuta nejen informace kladná, tj. že splnila svou povinnost podstoupit očkování, resp. že je u ní prokázána výjimka z této povinnosti, ale i informace negativní, tj. že konkrétní osoba svou povinnost nesplnila, aniž by zde existovala výjimka. Nelze si totiž představit způsob vyřízení žádosti vůči konkrétní osobě, která očkování nepodstoupila a žádná výjimka u ní prokázána nebyla.
20. Lze tak uzavřít že žalobkyně, která krajské hygienické stanici poskytla na její žádost informaci o tom, že zákonná zástupkyně nezletilého pacienta odmítla očkování proti tetanu, neporušila povinnost mlčenlivosti, protože jednala na základě výjimky upravené v § 51 odst. 2 písm. c) zákona o zdravotních službách ve spojení s § 51 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně veřejného zdraví. Její jednání proto nemohlo naplnit skutkovou podstatu přestupku upraveného v § 117 odst. 3 písm. d) zákona o zdravotních službách. Dalšími námitkami se soud pro nadbytečnost nezabýval.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. Ch.

21. Z tohoto důvodu krajský soud podle § 78 odst. 1 a odst. 4 s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
22. O náhradě nákladů řízení mezi účastníky soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žalovaný byl s ohledem na úspěch žalobkyně ve věci zavázán k náhradě jí účelně vynaložených nákladů. Ty spočívají v zaplaceném soudním poplatku ve výši 3 000 Kč. Dále spočívají v odměně advokáta za tři úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení, podání žaloby a účast u soudního jednání) podle § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Odměna za jeden úkon činí dle § 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu 3 100 Kč, tj. celkem 9 300 Kč. K tomu náleží advokátovi žalobkyně náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za úkon právní služby dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, tj. celkem 900 Kč. Jelikož je zástupce žalobkyně plátcem DPH, náleží mu také náhrada za DPH ve výši 21 % počítaná z částky 10 200 Kč. Celkové náklady žalobkyně činí 15 342 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Olomouc 10. září 2024

JUDr. Michal Jantoš v. r.
předseda senátu